

BULLA PIUSA VII *INDEFESSUM PERSONARUM* ERYGUJĄCA DIECEZJĘ KIELECKĄ. WSTĘP I PRZEKŁAD Z OBJAŚNIENIAMI

Wstęp

Po trzecim rozbiórze Polski – zgodnie z postanowieniem konwencji uzgodnionej między trzema zaborcami – granice diecezji miały jak najszybciej zostać dostosowane do granic politycznych. Żadna diecezja nie mogła należeć do różnych organizmów państwowych. Ten główny powód, obok także innych, zdecydował o fakcie utworzenia diecezji kieleckiej. Projekt przygotowany w 1801 r. przewidywał kasatę diecezji tarnowskiej i chełmskiej, utworzenie dwóch nowych diecezji – lubelskiej i kieleckiej oraz reorganizację pozostałych diecezji w Galicji, z wyjątkiem lwowskiej. Akceptacja projektu przez Nadworną Kancelarię Cesarską i samego Franciszka II otworzyła drogę do wszczęcia starań w Rzymie o kanoniczne usankcjonowanie tych planów. Ich efektem było wydanie przez Piusa VII dnia 13 czerwca 1805 r. bulli *Indefessum personarum*¹.

¹ Bulla znosiła diecezję tarnowską i ustanawiała diecezję kielecką wraz z przeniesieniem kapituły katedralnej z Tarnowa do Kielc. W tymże roku, dnia 24 września, papież Pius VII wydał kolejną bullę *Operosa atque indefessa*, dzielącą terytorium zniesionej diecezji tarnowskiej między Kraków i Przemyśl. Wykonanie obydwu bulli Kancelaria Cesarska w Wiedniu poleciła delegatowi apostolskiemu, abp. Kajetanowi Ignacemu Kickiemu, metropolicie lwowskiemu. Arcybiskup Kicki dekretem *Quae a Sanctissimo* z 17 września 1807 r. ogłosił 30 września tegoż roku w katedrze kieleckiej erygowanie diecezji kieleckiej. Biskupem kieleckim został Wojciech Jan de Boża Wola Górski (1739–1818), dotychczasowy prepozyt tarnowski. Nowo ukonstytuowana diecezja kielecka istniała za ledwie do 1818 r. W wyniku zmian politycznych prowadzących do zmian organizacyjnych Kościoła w Królestwie Polskim utworzonym po kongresie wiedeńskim, papież Pius VII bullą *Ex imposita Nobis* z dnia 30 czerwca 1818 r. przeniósł stolicę biskupią i kapitułę z Kielc do Sandomierza. Skutkiem tego 13 dekanatów diecezji kieleckiej znalazło się w diecezji sandomierskiej, 7 dekanatów w diecezji krakowskiej i 3 dekanaty w lubelskiej. Przywrócenie diecezji kieleckiej w nieco innych granicach nastąpiło dopiero w 1882 r. Temat przyczyn powstania

Niniejszy przekład bulli, bardzo ważnej dla dziejów diecezji kieleckiej, został dokonany na podstawie znajdującej się w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach cyfrowej kopii oryginału przechowywanego w Archiwum Watykańskim². Tekst drukowany jest zamieszczony w *Bullarii Romani continuatio*³. Zawiera on jednak ogromną ilość błędów literowych, zwłaszcza w nazwach miejscowości, co w bardzo wielu przypadkach uniemożliwia praktycznie jego odczytanie i zrozumienie. Poza tym kopia rękopisu jest wyraźna i czytelna. W trakcie tłumaczenia poprawiłem oczywiste błędy, do czego w moich uwagach w ogóle się nie odnoszę. W każdej niejasnej sytuacji zapis z kopii rękopisu – tytuł kościoła i nazwę miejscowości – konfrontowałem z danymi dzisiejszych katalogów diecezji kieleckiej, sandomierskiej, radomskiej i lubelskiej, sprawdzając, czy w 1805 r. w danej miejscowości istniał kościół pod podanym wezwaniem. W kilku przypadkach wobec stanu obecnego – jak się okazuje – nastąpiła całkowita zmiana tytułu kościoła albo kościół zachował jeden z dawnych tytułów, albo też pod dawnym tytułem znajduje się obecnie już na terenie innej, pobliskiej miejscowości, czyli jest nowym budynkiem wzniesionym gdzie indziej, w miejsce tego, który istniał w chwili przygotowywania bulli. Zrezygnowałem jednakże z wszelkich podobnych uwag w przypisach po to, by nie obciążać długiego tekstu bulli aparatem tego rodzaju informacji; w przypisach odnoszę się tylko do kilku sytuacji, co do których uznałem to za zasadne. Dążąc do maksymalnej abrewiacji w podawaniu tytułów kościołów, we wszystkich kilkuset miejscach dokonałem pewnych (zresztą jednakowych) uproszczeń wobec tekstu łacińskiego, co jednak absolutnie nie wpływa na rozumienie tłumaczenia.

diecezji kieleckiej, procesu jej powstawania, organizacji jej struktur, a także szybkiej likwidacji omawiają opracowania: B. Kumor, *Powstanie diecezji kieleckiej i kolejne zmiany jej struktury terytorialnej*, w: *Księga jubileuszu stulecia diecezji kieleckiej (1883–1983)*, Kuria Diecezjalna, Kielce 1986, s. 31–49; D. Olszewski, *Historyczne uwarunkowania powstania diecezji kieleckiej*, „Kieleckie Studia Teologiczne”, 4 (2005), s. 15–21; G. Bujak, *Diecezja kielecka w latach 1805–1818*, „Kieleckie Studia Teologiczne”, 4 (2005), s. 23–31; J. Rokoszny, *Troski Wojciecha Górskiego biskupa kieleckiego (1805–1818) o Seminarium Duchowne (reprint)*, „Kieleckie Studia Teologiczne”, 4 (2005), s. 123–144.

² ADK, *Mikrofilmy 174*; na płycie CD sygnatura: *Arch. Sost. Conc., Atti Concist., An.1805 128r-157v*.

³ *Bullarii Romani continuatio. Summorum Pontificum Clementis XIII, Clementis XIV, Pii VI, Pii VII, Leonis XII, Pii VIII et Gregorii XVI constitutiones, literas in forma brevis, epistolas ad principes viros, et alios, atque alloquutiones complectens*, Romae 1846, t. XII, cz. IV, s. 307–319 (D. Olszewski, art. cyt. podaje w tym miejscu częściowo błędne strony). Tekst z *Bullarii Romani continuatio* jest dostępny także w formie zeskanowanej na stronach internetowych: http://www.icar.beniculturali.it/biblio/pdf/BolCont/bolCont12/04_268_336_Tomo_12.pdf (dostęp 2018-07-28).

Moją intencją jest jedynie ofiarowanie czytelnikowi polskiego tłumaczenia bulli, na którą powołują się historycy Kościoła kieleckiego. W pracy nad tego rodzaju tekstem filolog klasyczny potrzebuje konsultacji historyków. Tym, których rady zasięgnąłem, w tym miejscu uprzejmie dziękuję.

Na koniec wyrażam nadzieję, że w nieodległej przyszłości uda się przełożyć także inne ważne łacińskie teksty źródłowe, pomocne w badaniach nad dziejami diecezji i że ujrzą one światło dzienne – być może – już w innej niż niniejsza formie wydawniczej.

Tekst bulli w tłumaczeniu na język polski

Pius Biskup

Sługa sług Bożych

Czcigodnemu bratu Kajetanowi Ignacemu Kickiemu arcybiskupowi lwowskiemu.

Pozdrowienie i apostolskie błogosławieństwo

1. Stolica Apostolska zawsze uważała za rzecz chwalebną to, aby przy pomocy apostolskiej łaskawości towarzyszyć nigdy nie dość godnej wsparcia i niezmordowanej trosce, jaką osoby jaśniejsze godnością królewską przejawiają o szczęśliwe położenie Kościołów znajdujących się na terenie ich władzy i o duchowy rząd nad swymi poddanymi. Tak i My, ponieważ nic bardziej nie przynagla i nie rozbudza Naszej pasterskiej gorliwości niż dobro Kościołów, niż najlepsze nimi kierowanie i wzrost zbawienia dusz, a dowiedzieliśmy się z radością, iż tego samego pragną królewskie serca, przyjmując z weselem święte i pobożne prośby, które opatrnościowo żywią w Panu te właśnie osoby i starając się o jak najwłaściwsze zarządzanie Kościołami, śpieszymy, by apostolską władzą prośby te wypełnić.

2. Gdy przeto umiłowany syn hrabia Kevenhiller, przy Nas i Stolicy Apostolskiej minister pełnomocny najdroższego w Chrystusie syna Naszego Franciszka, drugiego o tym imieniu króla rzymskiego i cesarza, a także króla apostolskiego Czech i Węgier, w imieniu tegoż cesarza i króla Franciszka wyjaśnił, że wiele kościołów parafialnych na terenie niektórych cyrkułów archidiecezji gnieźnieńskiej i innych zagranicznych biskupstw podczas ostatniego podziału Królestwa Polskiego przeszło pod jego władzę, same jednak kościoły parafialne w sprawach duchowych zależą od biskupiej jurysdykcji arcybiskupa gnieźnieńskiego i innych biskupów znajdujących się pod panowaniem króla Prus, a sytuacja ich jest taka, że nie mogą połączyć się w jedno nowo erygowane biskupstwo ani nie mogą być włączone do diecezji istniejących w Galicji, na których terenie obecnie się znajdują, powstaje konieczność innego zorganizowania tychże diecezji (z wyjątkiem samej lwowskiej), jeśli

chodzi o terytoria jurysdykcji biskupiej. Po zniesieniu wszelkiego powiązania z biskupami zagranicznymi wspomniane kościoły parafialne, w celu lepszego kierowania duszami tych ludzi, powinny zostać podporządkowane całkowicie biskupom znajdującym się na terenie Galicji, ich jurysdykcji i władzy. Dlatego wspomniany hrabia Kevenhiller w imieniu samego cesarza i króla Franciszka przedłożył Nam pokorną prośbę, abyśmy łaskawością apostolską raczyli zdecydować, by dla właściwszej organizacji spraw kościelnych na terenie diecezji krakowskiej, chełmskiej i po części gnieźnieńskiej, stolicę biskupią tarnowską, od niedawna wakującą, wraz z przypisaną jej kapitułą przenieść do miasta Kielc i tam wyznaczyć rezydencję nowego przyszłego biskupa, zwanego na przyszłość kieleckim, oraz erygować jednocześnie nową diecezję w sposób i wedle przepisanej formy.

3. Z akt procedury przeprowadzonej także przez umiłowanego syna Naszego, nuncjusza Stolicy Apostolskiej, przebywającego w Wiedniu, przesłanych do Miasta, dowiedzieliśmy się o pożytku płynącym z tego rodzaju przeniesienia i erygowania [diecezji]. Wynika z nich, że po zniesieniu katedralnego kościoła tarnowskiego, o czym niżej, wspomniane miasto Kielce położone w Galicji zachodniej i w dziedzicznej prowincji domu austriackiego zostanie ustanowione miastem biskupim, jak opisano niżej, a siedziba biskupia katedralnego kościoła tarnowskiego ma być zniesiona i przeniesiona do kolegiaty, będącej jednocześnie kościołem parafialnym Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, po uprzednim, opisanym niżej, trwałym zniesieniu i kasacji jego charakteru kolegiackiego, z jednoczesnym zniesieniem i kasacją wspomnianej kapituły katedralnego kościoła tarnowskiego, po przeniesieniu jej na zawsze do kapituły mającej się składać z siedmiu kanoników, siedmiu kanonii i tyłuż prebend, włączając w to jednego prepozyta i prepozyturę ważniejszą ze względu na biskupstwo, jednego dziekana i dziekanię jako drugą, jednego scholastyka i scholasterię jako trzecią oraz połączone z nimi godności, kanonie i prebendy z tymi godnościami związane. Sama kolegiata, która – jak powiedziano – jest kościołem parafialnym, w ten sposób zniesiona i skasowana, zostaje na zawsze podniesiona do godności kościoła katedralnego, który ma zwać się kieleckim i ustanowiona nim dla diecezji, duchowieństwa i ludu przyszłego biskupa kieleckiego. Wejść do niej na zawsze wymienione niżej kolegiaty odłączone od diecezji krakowskiej, chełmskiej i gnieźnieńskiej, jak również wymienione niżej kościoły parafialne, również na zawsze poddane i podległe jurysdykcji, zwierzchności i władzy przyszłego biskupa kieleckiego. Dzięki temu zarządzeniu w lepszy i bardziej zbawienny sposób zaradzi się duchowej trosce powierzonej dotychczas różnym rządcom różnych Kościołów, na przyszłość podległych zwierzchnictwu i kierownictwu jednego tylko pasterza znajdującego się w środku, a to przyniesie także jak największy pożytek duszom tychże ludzi.

4. My przeto, łaską Stolicy Apostolskiej chcąc towarzyszyć tak zbożnym i chwalebny staraniom wspomnianego cesarza i króla Franciszka, i do jego

pragnień i prośb łaskawie się przychyłając, postanowieniem własnym, kierując się wiedzą pewną oraz pełnią apostołskiej władzy, zlecamy niniejszym i nakazujemy tobie, bracie, abyś ty, specjalnie i wyraźnie delegowaną ci władzą na zawsze zniósł wspomniany katedralny kościół tarnowski, jego tytuł, nazwę i charakter katedralny, by odtąd na wieczne przyszłe czasy przestał być kościołem katedralnym, nie był tak nazywany, opisywany i za taki uważany oraz godność biskupią, a jednocześnie zniósł i skasował wspomnianą kolegiatę, która jest – jak wyżej powiedziano – parafialną, wraz z jej tytułem, nazwą i charakterem kolegiackim i tak po ich zniesieniu i kasacji ustanowił miasto Kielce miastem biskupim ze wszystkimi prawami, zaszczytami i przywilejami, którymi w królestwie Galicji cieszą się inne miasta wyróżnione jako siedziby biskupie i z których ich mieszkańcy korzystają.

5. Delegowaną tobie apostołską władzą masz – jak powiedziano – znieść i skasować wspomniany kościół kolegiacki oraz erygować i ustanowić go na zawsze kościołem katedralnym, który niechaj zostanie, jak przedtem, kościołem parafialnym, i niechaj nosi ten sam tytuł Wniebowzięcia tejsze Najświętszej Maryi Panny, a jako kościół sufraganalny na mocy prawa metropolitalnego niech podlega arcybiskupowi lwowskiemu, a zatem i tobie. Niechaj znajduje się w nim stolica i godność biskupa, który odtąd ma zwać się kieleckim. Ma on przewodzić temuż Kościołowi kieleckiemu, jego miastu i diecezji, która ma być zorganizowana tak, jak niżej się opisuje, ma zwołać synod, a wszystkie prawa, obowiązki i powinności biskupie ma posiadać i wypełniać je wraz ze swą kapitułą, stołem biskupim oraz pozostałymi atrybutami, prawami, jurysdykcjami i przywilejami, które przysługiwały katedralnemu kościołowi tarnowskiemu, zniesionemu – jak powiedziano – przez ciebie, a z których korzystają inne katedralne kościoły oraz ich rządcy, choćby nie mając tego dostojnego tytułu lub korzystając z indultu, czy też szczególnego przywileju.

6. Delegowaną tobie władzą apostołską masz erygować – jak powiedziano – wspomniany katedralny kościół kielecki, a stolicę biskupią wspomnianego katedralnego kościoła tarnowskiego masz – jak powiedziano – znieść i skasować, jego zaś kapitułę masz przenieść do nowo erygowanego katedralnego kościoła kieleckiego, a w jej skład winno wchodzić tak samo z siedmiu kanoników, którzy obejmą siedem kanonii oraz tyle samo prebend, włączając w to godność z prepozyta, który obejmie tamtejszą prepozyturę, większą po godności biskupiej, dziekana, który obejmie dziekanię jako kanonię drugą, scholastyka, który obejmie scholasterię jako kanonię trzecią, z zastrzeżeniem, że wspomniany prepozyt, w związku z wszystkimi prawami pierwszeństwa, którymi prawnie będzie się cieszył, tak samo jak dziekan i scholastyk jako roczną prebendę winni otrzymać tysiąc dwieście florenów reńskich, a każdy z pozostałych kanoników otrzymać tysiąc takich samych florenów. Ten z kanoników, który będzie piastował urząd wikariusza generalnego w sprawach duchowych (a on zawsze winien być brany z grona samej kapituły nowo erygowanego

katedralnego kościoła kieleckiego) przyszłego biskupa kieleckiego, winien otrzymać wraz z dochodami ze swej kanonii i prebendy dwa tysiące takich samych florenów, które zostały wyznaczone i mają być wyznaczane corocznie z łaskawości wspomnianego cesarza i króla Franciszka. W erygowanym – jak powiedziano – katedralnym kościele kieleckim pozostaną nienaruszone pewne mniejsze beneficja kościelne, mianowicie kapelanie i beneficja kaznodziejów, seminarium kościelnego kształcącego alumnów i dziesięciu wikarii, które będą zajmować się troską o dusze. Delegowaną tobie władzę apostolską postanowisz i zarządzisz, że umiłowani synowie wspomnianego kościoła kolegiackiego, który – jak powiedziano – zostanie zniesiony, obecny rządcą i kanonicy, na mocy zarządzenia dworu otrzymają dożywotnie odszkodowanie równe ich dochodom i zyskom, które zwykli dotąd otrzymywać ze względu na swój urząd i prebendy, lub że obecny rządcą i kanonicy będą mogli i winni się cieszyć nie mniejszymi rocznymi dochodami z jakiegoś beneficjum kościelnego we wspomnianym nowo erygowanym katedralnym kościele kieleckim i będą z nich korzystać.

7. Ponadto, aby można było sformować duchowieństwo i lud katedralnego kościoła kieleckiego, który w ten sposób ma być nowo erygowany, delegowaną tobie władzę apostolską poddasz na zawsze pod ordynaryjną jurysdykcję biskupa kieleckiego, jego zwierzchność i władzę oraz podporządkujesz [wymienione niżej] kościoły: pierwszy – Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Kielcach, drugi – Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Sandomierzu, kolejny – Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Wiślicy, kolejny – św. Jana Chrzciciela w Skalbmierzu i pozostały spośród znakomitych kolegiat – kościół św. Marcina w Opatowie, [następnie kościół] św. Stanisława i męczennika w Sobkowie, Najświętszej Trójcy w Działoszycach, św. Marcina w Pacanowie, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Oleśnicy, św. Bartłomieja w Staszowie, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Kurozwękach, św. Władysława w Szydłowie, świętych Piotra i Pawła w Stopnicy, św. Jakuba Większego w Opatowcu, Najświętszej Trójcy i św. Wawrzyńca oraz św. Elżbiety w Nowym Mieście Korczynie, św. Marcina w Połańcu, Wszystkich Świętych w Koprzywnicy, św. Stanisława biskupa i męczennika w Osieku, św. Stanisława biskupa i męczennika w Denkowie, św. Michała Archaniola w Ostrowcu, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Zawichoście, św. Stanisław biskupa i męczennika w Ożarowie, św. Wojciecha w Glinianach, Najświętszej Trójcy w Tarłowie, św. Anny w Janikowie, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Solcu, św. Stanisława i św. Małgorzaty w Janowcu, Najświętszej Trójcy w Lipsku, Świętego Krzyża w Ciepielowie, św. Zygmunta w Siennie, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Bodzentynie, św. Wawrzyńca w Nowej Słupi, św. Michała w Łagowie, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny oraz świętych Piotra i Pawła, i Jakuba w Rakowie, św. Stanisława biskupa i męczennika w Piotrkowicach, św. Jana

Ewangelisty w Pińczowie, Poczęcia Najświętszej Maryi Panny Niepokalanej w Busku, Narodzenia św. Jana Chrzciciela w Radomiu Nowym, św. Wacława w Radomiu Starym, świętych Stanisława i Idziego w Wierzbicy, św. Doroty w Woli św. Doroty, św. Zygmunta króla i męczennika w Szydłowcu, św. Władysława wyznawcy i Walentyna w Kunowie, św. Elżbiety w Wąchocku, św. Jana Chrzciciela w Jastrzębiu, świętych Piotra i Pawła w Waśniowie, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Iłży, Świętego Krzyża i św. Katarzyny dziewicy i męczennicy w Zwoleniu, Przemienienia Pana naszego Jezusa Chrystusa w Kazanowie, św. Jakuba Większego już wymienionego i św. Erazma w Skaryszewie, św. Wawrzyńca męczennika w Głowaczowie, św. Katarzyny dziewicy i męczennicy w Ryczywole, Świętego Krzyża w Kozienicach, św. Wawrzyńca męczennika w Sieciechowie, Wszystkich Świętych w Chmielniku, św. Mikołaja biskupa w Grabowcu, św. Michała w Daleszycach, św. Józefa w Klimontowie mieście, świętych Szymona, Tadeusza i Mikołaja w Brzegach, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Mokrsku, świętych Macieja i Szczepana w Mnichowie, św. Mikołaja w Imielnie, świętych Piotra i Pawła w Obrazowie, św. Marcina we Wrocierzyżu, św. Małgorzaty w Gorzkowie, św. Katarzyny w Przemykowie, Wszystkich Świętych w Cudzynowicach, św. Michała w Sokolinie, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Kazimierzy Małej, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Czarnocinie, św. Jakuba Większego w Probołowicach, św. Marii Magdaleny w Dziekańni, św. Bartłomieja w Stradowie, Wszystkich Świętych w Wolicy, św. Bartłomieja w Górach, św. Wawrzyńca w Michałowie, Ducha Świętego w Młodzawach, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Chrobrzu, św. Wojciecha biskupa i męczennika w Pełczyskach, św. Teresy w Jurkowie, filialny kościół pacanowski w Szczebrowsku, św. Małgorzaty dziewicy w Pierzchnicy, św. Mikołaja i Idziego w Zborówku, świętych Piotra i Pawła w Beszowej, Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Koniemłotach, św. Jakuba Większego w Kotuszowie, św. Jana Chrzciciela w Tuczępach, św. Władysława króla w Kargowie, Wszystkich Świętych w Biechowie, Wszystkich Świętych w Strożyskach, św. Katarzyny w Wielkim Piasku, św. Magdaleny w Dobrowodzie, św. Mikołaja biskupa w Solcu, św. Wacława męczennika w Świnarach, św. Jana Chrzciciela w Ostrowcach, św. Mikołaja biskupa w Starym Korczynie, św. Barbary w Kocinie, Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Rogowie, św. Mikołaja biskupa w Bejskach, św. Michała w Wiązownicy, filia kościoła wiązownickiego w Strzegomiu, św. Wawrzyńca męczennika w Olbierzowicach, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Goźlicach, Narodzenia Pana naszego Jezusa Chrystusa w Ossolinie, Narodzenia św. Jana Chrzciciela we Włostowie, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Mydłowie, św. Bartłomieja apostoła w Strzyżowicach, św. Benedykta w Modliborzycach, Najświętszej Trójcy, Najświętszego Ciała Chrystusa i św. Katarzyny w Iwaniskach, św. Jerzego męczennika w Szczeglicach, św. Mikołaja w Kielczynie, Najświęt-

szej Trójcy w Bogorii, Przemienienia Pana naszego Jezusa Chrystusa w Wiśniowej, św. Mikołaja biskupa w Łoniowie, Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Niekrasowie, Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Sulisławicach, św. Jana przed Bramą Łacińską obecnie w Chobrzeżanach, św. Jana Chrzciciela w Skotnikach, Najświętszej Trójcy w Samborcu, św. Mikołaja i św. Katarzyny w Kliczanowie, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Malicach, św. Idziego w Ptkanowie,⁴, św. Mikołaja biskupa w Gierczycach, świętych Piotra i Pawła w Bidzinach, św. Wojciecha biskupa w Wojciechowicach, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Ćmielowie, Zaślubin Najświętszej Maryi Panny w Rudzie, Boleści Najświętszej Maryi Panny w Bałtowie, Wszystkich Świętych w Grocholicach, św. Stanisława biskupa i męczennika w Ruszkowie, św. Wita w Górach, św. Tomasza w Jankowicach, św. Katarzyny w Łukawie, św. Małgorzaty dziewicy i męczennicy w Sobótce, św. Stanisława biskupa i męczennika w Przybysławicach, św. Wojciecha w Słupi, św. Mikołaja w Zemborzynie, św. Michała w Lasocinie, Wszystkich Świętych w Czyżowie, Najświętszej Trójcy w Trójcy, Najświętszej Trójcy w Chotczy, świętych Piotra i Pawła w Krępie, Najświętszego Ciała Chrystusa w Wielgiem, Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Rzeczniowie, św. Wojciecha w Jaroszyńskiej Górze, św. Jana Chrzciciela w Pawłowicach, św. Mikołaja biskupa w Rogowie, św. Józefa w Bielinach, św. Jacka wyznawcy w Leszczynach, Najświętszej Trójcy w Ćmińsku, św. Stanisława biskupa i męczennika w Tumlinie, św. Marcina w Zagnańsku, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny we Wzdole, św. Idziego opata w Tarczku, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Świętomarzy, św. Mikołaja biskupa w Dębnie, św. Wawrzyńca w Starej Słupi, św. Mikołaja w Baćkowicach, Wszystkich Świętych w Bardzie, św. Doroty w Zbelutce, św. Stanisława biskupa i męczennika w Szumsku, św. Andrzeja apostoła w Borowie, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Potoku, świętych Jana Chrzciciela i Jana Ewangelisty w Ocieskach, św. Stanisława biskupa i męczennika w Cisowie, Wszystkich Świętych w Brzezinach, świętych Piotra i Pawła w Kijach, św. Floriana męczennika w Korytnicy, św. Magdaleny i św. Macieja w Chomentowie, Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Łukowej, św. Mikołaja biskupa w Lisowie, św. Małgorzaty w Pierzchnicy, św. Wawrzyńca męczennika w Drugni, św. Jana Chrzciciela w Gnojnie, św. Wojciecha biskupa, męczennika w Janinie, św. Jakuba Większego w Szczaworyżu, św. Bartłomieja w Chotlu Czerwonym, św. Wawrzyńca w Gorysławicach, św. Jana Chrzciciela w Zagości, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Krzyżanowicach, Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Bogucicach, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Szańcu, św. Jakuba Większego w Sędziejowicach, św. Stanisława biskupa i męczennika w Chotlu Zielonym, św. Wojciecha bi-

⁴ Brak tekstu w rękopisie.

skupa i męczennika w Kowali Stępcynie, św. Stanisława biskupa i męczennika w Chlewiskach, św. Mikołaja biskupa i męczennika w Wysokiej, św. Krzyża w Borkowicach, św. Jana Chrzciciela w Mniszku, Wszystkich Świętych w Jarosławicach, św. Jana Chrzciciela w Zakrzewie, św. Stanisława biskupa w Nowej Cerkwi, św. Bartłomieja we Wsoli, Najświętszej Trójcy w Wierzbniku, św. Leonarda w Mircu, Wszystkich Świętych w Krzyżanowicach, Wszystkich Świętych w Gąsawach, Najświętszej Trójcy w Skarżysku, św. Mikołaja biskupa w Szewnej, św. Katarzyny w Mychowie, św. Wojciecha biskupa i męczennika w Mominie, św. Jana Chrzciciela w Grzegorzewicach, św. Małgorzaty w Chybicach, św. Jana Chrzciciela w Pawłowie, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Krynkach, św. Idziego w Suchej, św. Jana Chrzciciela w Jastrzębiu, Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny w Odechowie, św. Mikołaja i św. Małgorzaty w Jedlni, św. Bartłomieja w Brzozie, św. Jakuba w Świerżach, św. Małgorzaty i św. Leonarda w Brzeźnicy, św. Jana Chrzciciela w Oleksowie, świętych Jana Nepomucena i Antoniego w Przysusze, Najświętszej Trójcy w Gródku,

[poddasz i podporządkujesz] także wymienione niżej kościoły z diecezji chełmskiej: pierwszy – Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Niedrzwicy, [następnie] Najświętszej Trójcy i Najświętszej Maryi Panny w Chodlu, św. Macieja apostoła w Ratoszynie, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Opolu, Najświętszej Trójcy w Kluczkowicach, Najświętszej Maryi Panny w Bobach, Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny w Boiskach, św. Tomasza w Piotrawinie, św. Floriana w Wilkowie, św. Bartłomieja i Jana Chrzciciela w Kazimierzu, św. Wawrzyńca i Walentyna w Karczmiskach, św. Józefa we Włostowicach, św. Andrzeja w Końskowoli, św. Jana Chrzciciela w Wilkołazie, św. Mikołaja biskupa w Zakrzówku, Najświętszej Trójcy i Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Kielczewicach, św. Jana Chrzciciela w Bychawie, Wszystkich Świętych w Bychawce, św. Stanisława i św. Marii Magdaleny w Dzierzkowicach, Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Księżomierzu, Wszystkich Świętych w Rybitwach, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Prawnie, św. Mikołaja i św. Małgorzaty w Świeciechowie, św. Joachima i św. Anny w Anopolu, św. Andrzeja w Borowie, św. Jana Chrzciciela w Gościeradowie, Najświętszej Trójcy, Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny i św. Anny w Zaklikowie, św. Mikołaja w Potoku, Przemienienia Pana naszego Jezusa Chrystusa w Rzeczycy, św. Stanisława biskupa w Modliborzycach, Wszystkich Świętych w Białej, św. Michała Archanioła w Wysokiem, św. Stanisława biskupa w Batorzu, św. Antoniego z Padwy w Bożej Woli, św. Jana Chrzciciela i Andrzeja apostoła w Blinowie, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Kraśniku, Świętego Krzyża i św. Anny w Popkowicach, św. Mikołaja i św. Otolii w Urzędowie, św. Jana Nepomucena we Frampolu, św. Marii Magdaleny w Puszczy Solskiej, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Biłgoraju, św.

Kazimierza w Radzięcinie, św. Bartłomieja w Goraju, św. Jana Nepomucena i św. Anny i św. Tomasza i św. Małgorzaty w Targowisku;

w końcu [poddasz i podporządkujesz] wymienione niżej kościoły z diecezji gnieźnieńskiej: znakomity kościół kolegiacki Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Kurzelowie, św. Aleksego wyznawcy w Przedborzu, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny we Włoszczowie, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Małogoszczu, św. Bartłomieja i św. Jadwigi w Chęcinach, św. Mikołaja biskupa w Żarnowie, św. Jana Chrzciciela w Białaczowie, świętych Piotra i Pawła w Radoszycach, św. Bartłomieja apostoła w Opocznie, św. Łukasza ewangelisty w Drzewicy, św. Jadwigi w Odrzywole, św. Szczepana w Skrzynnie, św. Mateusza apostoła w Klwowie⁵, Świętego Krzyża i świętych Piotra i Pawła w Gielniowie, św. Marcina w Gowarczowie, św. Mikołaja w Końskich, św. Jana Nepomucena w Przysusze, Świętego Krzyża w Przytyku, św. Katarzyny w Wyśmierzycach, św. Rocha w Białobrzegach, świętych Piotra i Pawła w Jedlińsku, św. Wawrzyńca męczennika w Januszewicach lub Kluczewsku, św. Mikołaja w Żeleźnicy, Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny i św. Jadwigi w Koniecznie, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Czarncy, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Olesznie, św. Mikołaja w Chełmcach, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Strawczynie, św. Stanisława biskupa i męczennika w Mniowie, św. Michała w Grzymałkowie, Znalezienia Świętego Krzyża w Łopusznie, Wszystkich Świętych w Mninie, św. Mikołaja w Oksie, św. Doroty w Krasocinie, Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Kozłowie, św. Marcina i Jakuba apostoła w Czermnie⁶, św. Andrzeja w Węgleszynie, św. Jakuba Większego w Piekoszowie, Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Bolminie, świętych Piotra i Pawła apostołów Rembieszycach, Wszystkich Świętych w Złotnikach, Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Bebelnie, św. Katarzyny w Seceminie, świętych Mateusza i Macieja w Chrzastowie, św. Jakuba Większego w Stanowiskach, św. Łukasza ewangelisty w Skórkowicach, św. Doroty dziewicy i męczennicy w Petrykozach, św. Anny w Bedlnie, św. Stanisława w Miedzierzy, św. Michała w Pilczycy, św. Wawrzyńca w Lipie, Najświętszej Trójcy w Falkowie, Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Czermnie, Poczęcia Najświętszej Maryi Panny Niepokalanej w Skotnikach, św. Wawrzyńca w Kunicach, św. Geroncjusza biskupa w Sławnie, św. Andrzeja apostoła w Wójcinie⁷; świętych Piotra i Pawła w Dąbrowie,

⁵ W rękopisie: *Scti Matthei in de Klwow* (św. Mateusza); powinno być: *Scti Matthiae* (św. Macieja).

⁶ W rękopisie: *Sctorum Martini et Jacobi Apti in de Czermino*; powinno być: *Cierno* (obecna diecezja kielecka, dekanat jędrzejowski), gdzie także współcześnie znajduje się kościół pod tym wezwaniem; kościół w Czermnie (obecna diecezja radomska, dekanat przedborski) wymieniony jest już na innym miejscu.

⁷ W rękopisie: *in de Woytoryn* (chodzi o Wójcin w diecezji radomskiej, w dekanacie żarnowskim).

św. Marcina biskupa w Białobrzegach, Narodzenia Najświętszej Maryi Panny Niepokalanej w Błogich, św. Wojciecha w Kraśnicy, św. Mikołaja biskupa w Libiszowie, św. Stanisława biskupa w Brudzewicach, św. Barbary w Sołku, św. Marii Magdaleny w Łęgonicach, św. Filipa Nereusza w Studziannie, św. Floriana w Wieniawie, św. Wawrzyńca we Wrzosie, św. Doroty w Potworowie, św. Andrzeja apostoła w Nieznamirowicach, świętych Szymona i Judy w Bielinach, św. Jacka i św. Katarzyny w Odrowążu, Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Smogorzewie, św. Karola Boromeusza w Skrzyńsku, św. Marii Magdaleny we Wrzeszczowie, Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Bukównie, św. Marcina w Radzanowie, Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny w Jasionnej, świętych Walentyna i Mikołaja w Stromcu, św. Franciszka Serafickiego w Goryniu⁸, Grobu Chrystusa Pana w Lisowie, świętych Piotra i Pawła w Błotnicy, św. Jana Chrzyciela w Kaszowie, świętych Józefa i Mikołaja w Jankowicach.

8. Delegowaną tobie władzą apostolską odłączysz na zawsze i wyjmiesz spod ordynaryjnej władzy, jurysdykcji i zwierzchności czcigodnych braci Naszych, obecnych i przyszłych biskupów krakowskich i chełmskich, a także przyszłego arcybiskupa gnieźnieńskiego, mając ważną i autentyczną zgodę wyrażoną przez umiłowanych synów, obecnych kanoników kapituły kościoła metropolitalnego gnieźnieńskiego, wzięwszy pod uwagę to, że – jak się dowiedzieliśmy – obecnie jego stolica arcybiskupia wakuje, oraz odbierając ją od obecnych biskupów krakowskich i chełmskich, wysłuchawszy osobiście innych, których to dotyczy, [odłączysz na zawsze i wyjmiesz] istniejące na terenie tychże kościołów parafialnych wymienionych wyżej diecezji kościoły, klasztory, prepozytury, konwenty i wszystkie inne, jakiegokolwiek są i ilekolew jest, beneficja kościelne świeckie i należące do wszystkich zakonów regularnych, także osoby obojga płci wszystkich kościołów parafialnych wydzielonych z diecezji krakowskiej, chełmskiej i gnieźnieńskiej, mieszkańców zarówno świeckich, jak i duchownych, kapłanów, beneficjantów i zakonników (z wyjątkiem mających egzempcję), jakiegokolwiek stanu, stopnia i położenia. Delegowaną tobie władzą apostolską wszystkie wymienione wyżej kolegiaty i kościoły parafialne oraz istniejące na terenie tych parafii kościoły, klasztory, prepozytury, konwenty oraz inne świeckie i zakonne beneficja, a także wszystkie osoby i mieszkańców, po ich odłączeniu i wyjęciu, poddasz i podporządkujesz na zawsze pod jurysdykcję, zwierzchność i władzę nowo erygowanego kościoła katedralnego kieleckiego i jego biskupa – jako miasto, diecezję, w której zawsze miejsce musiał rezydować, jego duchowieństwo i lud.

9. Delegowaną tobie władzą apostolską jako uposażenie stołu biskupa kieleckiego i po to, by przyszły biskup kielecki mógł należycie piastować swą

⁸ Tak odczytuję zapis z rękopisu: *in de Goren*; w Goryniu (obecna diecezja radska, dekanat jedliński) znajduje się kościół pod innym wezwaniem, zbudowany w okresie późniejszym niż data bulli.

godność, zatwierdzisz, ustanowisz i wyznaczysz roczną sumę dwunastu tysięcy florenów reńskich, przydzieloną po wieczne czasy przez Franciszka, cesarza i króla, na potrzeby przyszłego i każdego następnemu biskupa kieleckiego, wolną od wszelkiego ciężaru, chronioną i wyjętą, jak to tenże Franciszek, cesarz i król, ze swej strony sam się zatroszczył o rozchody i wydatki konsystorza i jego samego. Podobnie delegowaną tobie władzą apostolską temuż przyszłemu i każdemu następnemu biskupowi kieleckiemu jako godne dla niego mieszkanie przydzielisz na zawsze i przyznasz dwa domy kanonickie, które – jak się także dowiedzieliśmy – mają zostać przystosowane do tego celu z nakładów najwyższego skarbcza. Gdy na mocy delegowanej tobie władzy apostolskiej dokona się erygowanie i opisane przeniesienie oraz wszystko, co wyżej wyszczególniono, oraz gdy to wszystko zgodnie z prawem dopełnione zostanie, My apostolską władzą przydzielamy i przyznajemy temuż katedralnemu kościołowi kieleckiemu, jego kapitule i wspomnianym kanonikom majątek, dobra i własności z wszystkimi przywilejami, wolnościami, immunitetami, egzempcjami, pierwszeństwem, prerogatywami, nadaniami, indultami, względami i dobrodziejstwami, zarówno duchowymi jak i doczesnymi, z jakich korzystają, czerpią dochody, jakie mają w posiadaniu i jakimi mogą się cieszyć kościoły katedralne w królestwie Galicji oraz ich kapituły i kanonicy piastujący w nich godności oraz urzędnicy i ich dobra, majątek i własności na mocy prawa, zwyczaju, przywileju, jednakże bez indultu, czyli przywileju specjalnego lub tytułu obciążającego, i jakimi podobnie, w ten sam sposób i bez żadnej różnicy, będą we wszystkim cieszyć się na przyszłość, jeśli owe dobra zostaną im one przydzielone co do zasady i szczegółów, byleby jednak były w użytkowaniu, nie pozbywano się ich i nie były zagrożone jakimś zbyciem i by nie stało to w sprzeczności ze świętymi kanonami i dekretami Soboru Trydenckiego oraz innymi postanowieniami i zarządzeniami apostolskimi – aby kanonicy, oficjałowie i urzędnicy z nich korzystali, mieli je w posiadaniu oraz mogli swobodnie i w dopuszczalny sposób nimi się cieszyć.

10. Tą samą apostolską władzą przyszłej kapitule i kanonikom erygowanego kościoła kieleckiego dajemy pozwolenie posiadania majątku, dla pomyślnego i korzystnego kierowania, administrowania i zarządzania wszystkimi dobrami, zarówno duchowymi jak i doczesnymi tegoż kościoła, prepozyta, dziekana i scholastyka oraz pozostałych kanoników stołu kapitulnego, aby wykonywali spoczywające na nich w przyszłości obowiązki, odprawiali służbę Bożą, procesje, pogrzeby, anniwersarze i inne nabożeństwa za zmarłych; celem otrzymywania i dzielenia codziennych środków utrzymania i innych korzyści, nakładania kar na nieobecnych i nieuczestniczących w służbie Bożej lub na zaniedbujących podejmowanie obowiązków i powinności ciężących na każdym z nich i im przypadających, odnotowywania obecności i nieobecności każdego, brania udziału w ceremoniach i obrzędach w erygowanym katedralnym kościele kieleckim, w jego chórze, kapitule, procesjach i innych czynnościach; celem

wyznaczania i odwoływania potrzebnych oficjałów i urzędników wspomnianego katedralnego kościoła kieleckiego i podejmowania przez nich koniecznych posług i obowiązków oraz dawania im zapłaty i wynagrodzenia. W zakresie wszystkiego, co wyżej wymieniono i wszystkiego, cokolwiek będzie konieczne, [dajemy pozwolenie] wydawania statutów, zarządzeń, kapituł i dekretów, byleby zgodnych z prawem i godziwych, niestojących w żadnej sprzeczności ze świętymi kanonami i dekretami Soboru Trydenckiego i wspomnianymi wyżej konstytucjami apostolskimi. Przyszły biskup kielecki winien je wcześniej zbadać i zatwierdzić, a po wydaniu ich z uprzednim zatwierdzeniem przyszłego biskupa kieleckiego wolno je będzie objaśniać, wyjaśniać, sporządzać w lepszym kształcie, poprawiać lub sporządzać zupełnie nowe, jednakże, jak powiedziano, niestojące w żaden sposób w sprzeczności z tymiż świętymi kanonami i dekretami Soboru Trydenckiego i wspomnianymi konstytucjami apostolskimi, po ich, jak powiedziano, zbadaniu i zatwierdzeniu przez tych, do których w przyszłości będzie to należeć, pod groźbą kar dla postępujących wbrew temu.

11. Wspomnianego wyżej Franciszkowi, cesarzowi i królowi, oraz jego następcom w rządach, tą samą władzą apostolską rezerwujemy na zawsze, przyznajemy i dajemy, w przepisany przez prawo czasie, prawo nominowania, czyli przedstawiania Nam i przyszłemu Biskupowi Rzymskiemu, odpowiedniej osoby na [biskupa] erygowanego katedralnego kościoła kieleckiego, zarówno wtedy, gdy pierwszy raz od jej erygowania będzie on wakować, jak i wtedy, gdy w jakikolwiek sposób będzie wakować w przyszłości, jednak nie w czasie wakansu Stolicy Apostolskiej, w sposób i w formie, w jakiej dotychczas Stolica Apostolska zwykła ustanawiać biskupów kościołów istniejących w królestwach Galicji. Tą samą władzą apostolską [przyznajemy i dajemy mu] także prawo nominowania, czyli przedstawiania, ordynariuszowi miejsca osób odpowiednich do [objęcia] godności, kanonikatów i prebend erygowanego kościoła kieleckiego oraz innych istniejących w nim beneficjów kościelnych.

12. Zarządzamy tego rodzaju zniesienie, kasację, erekcję, ustanowienie, przeniesienie, udzielenie, wyznaczenie, poddanie, podporządkowanie, zatwierdzenie, powołanie i przypisanie, których masz dokonać, a gdy już zostaną one przez ciebie dokonane, chcemy, aby niniejszy Nasz list apostolski był stale i na zawsze ważny oraz w pełni i całkowicie skuteczny; aby był trwale i bezwzględnie przestrzegany przez wszystkich, których obecnie to dotyczy i będzie dotyczyć kiedykolwiek w przyszłości. Nie wolno go odrzucać z jakiegokolwiek tytułu lub jakiegokolwiek przyczyny, choćby jurydycznej i prawnej, także stąd, że powody, które doprowadziły do powstania niniejszego listu, nie będą jakoby dostatecznie udowodnione, uwiarygodnione i usprawiedliwione, że są jakoby obciążone wadą podstępu, fałszu lub błędem nieważności, niezgodne z Naszym zamiarem, obciążone jakimś innym, wielkim i bardzo istotnym defektem, nieumyślnym i trudnym do wymyślenia, ale wymagającym

specjalnej nazwy lub określenia; że w tym, co powiedziano wyżej i w jakimś szczególnie zasady prawne lub cokolwiek innego, co należało zachować i dopełnić, jakoby nie zostało zachowane i dopełnione, czy też z jakiegokolwiek innego tytułu prawnego lub faktycznego, albo też z powodu zarządzenia lub jakiegoś zwyczaju, że jakoby doszło do wielkiego, nadzwyczajnego i całkowitego naruszenia prawa, lub z innego powodu, pretekstu, czy innej racji czy przyczyny podawanej za słuszną, rozumną, prawnie uzasadnioną, pobożną, związaną z przywilejami, nawet taką, że jakoby dla skutecznej ważności tego, co wyżej, koniecznie należało to wyraźnie powiedzieć; lub że Nasza wola i to, co wyżej zostało przedłożone, jakoby nigdzie nie stały się jawne lub że nie można było tego dowieść. Z tych powodów nie wolno niniejszego listu odrzucać, ograniczać, powstrzymywać jego obowiązywalności, podejmować przeciwko niemu drogi sądowej, odwoływać się przeciw niemu do zasady przywrócenia stanu poprzedniego, do przemówienia, nie wolno poszukiwać jakiegoś środka prawnego czy faktycznego, albo też łaski czy sprawiedliwości, lub tego, że ktoś korzysta w jakikolwiek sposób z czegoś podobnego, co zostało udzielone czy wydane nawet [Naszym] własnym postanowieniem i za [Naszą] wiedzą lub może posiłkować się nimi w sądzie lub poza nim. Niniejszego pisma nie ograniczają jakiegokolwiek odwołania, zawieszenia, ograniczenia, zniesienia podobnych lub niepodobnych łask albo inne przeciwne zarządzenia, które zostały kiedykolwiek wydane w jakichkolwiek pismach i konstytucjach apostołskich lub normach Kancelarii Apostolskiej, nawet nazajutrz po Naszym wstąpieniu na szczyt najwyższego Urzędu Apostolskiego, choćby z własnej Naszej inicjatywy oraz w oparciu o pewną wiedzę i pełnię władzy, także podczas konsystorza, z jakichkolwiek przyczyn i w jakikolwiek sposób co do brzmienia i formy, i z jakimikolwiek klauzulami i dekretami, choćby wspomnianymi w niniejszym piśmie i w całej jego treści lub takimi, które będą wydane w przyszłości; lecz tamte będą mieć od niniejszego niższe znaczenie, a ilekroć niniejsze pismo będzie wydane, tylekroć ma się zgadzać z pierwotną jego treścią i posiadać w całości jego wiarygodność. Tak też, a nie inaczej, pismo niniejsze winno być traktowane i za takie uważane przez wszystkich sędziów zwyczajnych lub delegatów sprawujących jakąkolwiek władzę, także audytorów w sprawach Pałacu Apostolskiego, kardynałów Świętego Rzymskiego Kościoła, również legatów przybocznych, wicelegatów, nuncjuszów wspomnianej Stolicy i wszystkich innych piastujących jakąkolwiek władzę, cieszących się prerogatywą lub przywilejami, zaszczytem i pierwszeństwem; wszystkim i każdemu z nich zabiera się wszelką możliwość i władzę innego rozstrzygnięcia i interpretowania niniejszego pisma w jakimkolwiek sądzie i w którejkolwiek instancji, za nieważne i nieskuteczne uznając także to, jeśli ktoś jakąkolwiek władzą, świadomie lub nieświadomie, będzie inaczej usiłował je traktować.

13. Ponadto wspomnianą władzą apostolską niniejszym dajemy i udzielamy tobie wszelkich niezbędnych upoważnień, abyś dla osiągnięcia skutku niniejszego Naszego apostolskiego listu, w sposób swobodny i zgodnie z prawem, mógł sobie subdelegować jakąkolwiek osobę piastującą godność kościelną. Zarówno tobie, jak i subdelegowanej osobie dajemy również upoważnienie, abyście wy lub jeden z was w sposób swobodny i zgodnie z prawem, zachowując wszakże to, co prawnie należy zachować, mógł podobnie zdecydowanie wystąpić w przypadku jakiegokolwiek sprzeciwu, który powstanie podczas egzekucji tego, co opisano wyżej.

14. Wbrew jakimkolwiek szczegółowym postanowieniom, które zostały lub mogą zostać wydane także na synodach prowincjalnych, generalnych i powszechnych, lub wbrew generalnym konstytucjom i zarządzeniom apostolskim, jak również wbrew zobowiązaniom, potwierdzeniu apostolskiemu lub statutom i zwyczajom kościoła tarnowskiego, krakowskiego, chełmskiego i metropolitalnego gnieźnieńskiego w inny sposób zatwierdzonym; wbrew przywilejom i indultom udzielonym w jakichkolwiek listach apostolskich do którychkolwiek zwierzchników i osób, niezależnie od ich brzmienia i formy, włączając w to także jakiegokolwiek klauzule derogacyjne tego, co zostaje derogowane i inne skuteczne klauzule unieważniające, jak również ogólne i szczegółowe zarządzenia, które zostały lub zostaną wydane z własnej inicjatywy i w oparciu o pewną wiedzę, a w których, chociażby dla dostatecznej derogacji znajdzie się jakaś szczegółowa, wyraźna i dosłowna wzmianka lub wyrażenie z wyjątkiem to samo wnoszących klauzul generalnych, lub jakaś inna nawet forma temu służąca, a treść ich wszystkich, jeśli nawet żadne zgoła słowo nie zostanie opuszczone i formę, w jakiej są przekazane, można by włączyć do niniejszego pisma, uważając je niniejszym za w pełni i dostatecznie wyraźne, przy zachowaniu ważności tamtych, wszędzie, na sposób wyraźny i specjalny, odpowiedni i trwałe, własną decyzją i rozeznaniem oraz pełnią władzy niniejszym je odwołujemy, wbrew jakimkolwiek innym zastrzeżeniom.

Chcemy zaś, aby erygowanemu przez ciebie katedralnemu kościołowi kieleckiemu, gdy już erygowany zostanie, wypłacono zwyczajowo z kamery, stosownie do wyznaczonych dla niego dochodów, sumę do trzystu florenów złota oraz siedemdziesiąt trzy i jedną trzecią innego podobnego florena, według zatwierdzonego przez Nas dekretu, a owa taksa winna zostać zapisana w księgach kamery apostolskiej i kolegium czcigodnych braci Naszych, kardynałów Świętego Rzymskiego Kościoła.

Dane w Rzymie u Matki Bożej Większej, w roku Wcielenia Pańskiego tysiąc osiemset piątym, w idy czerwcowe⁹, w szóstym roku Naszego pontyfikatu.

⁹ Idy czerwcowe to 13 czerwca – data podana według starożytnego systemu rzymskiego.

Bibliografia

Tekst źródłowy

Pius VII, Bulla *Indefessum personarum*, Archiwum Diecezjalne w Kielcach, sygn. ADK, Mikrofilmy 174; na płycie CD sygnatura: Arch. Sost. Conc., Atti Conclst., An. 1805 128r-157v.

Wydania tekstu źródłowego:

Bullarii Romani continuatio. Summorum Pontificum Clementis XIII, Clementis XIV, Pii VI, Pii VII, Leonis XII, Pii VIII et Gregorii XVI constitutiones, literas in forma brevis, epistolas ad principes viros, et alios, atque alloquutiones complectens, Romae 1846, t. XII, cz. IV, s. 307-319.

Opracowania

Bujak G., *Diecezja kielecka w latach 1805–1818*, „Kieleckie Studia Teologiczne”, 4 (2005), s. 23–31.

Kumor B., *Powstanie diecezji kieleckiej i kolejne zmiany jej struktury terytorialnej*, w: *Księga jubileuszu stulecia diecezji kieleckiej (1883–1983)*, Kuria Diecezjalna, Kielce 1986, s. 31–49.

Olszewski D., *Historyczne uwarunkowania powstania diecezji kieleckiej*, „Kieleckie Studia Teologiczne”, 4 (2005), s. 15–21.

Rokoszny J., *Troski Wojciecha Górskiego biskupa kieleckiego (1805–1818) o Seminarium Duchowne (reprint)*, „Kieleckie Studia Teologiczne”, 4 (2005), s. 123–144.

Tłumaczenie i opracowanie: ks. Tadeusz Gacia

ORCID: 0000-0002-1836-9506

Ks. Tadeusz Gacia – ur. w 1961 r. we Włoszczowie, ksiądz diecezji kieleckiej, dr hab. nauk humanistycznych (literatura rzymska), prof. KUL, kierownik Katedry Filologii Łacińskiej w Instytucie Studiów Klasycznych i Orientalnych KUL, wykładowca w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach, zam. w Kielcach, ul. Jana Pawła II, 7; adres internetowy: tadeusz.gacia@kul.lublin.pl. Publikacje książkowe: *Metaforyka agonistyczna w literaturze łacińskiej chrześcijańskiego antyku*, Kielce 2007; *Vernalia tempora mundo... Wenancjusz Fortunat i jego poezje liryczne*, Lublin 2014, *Radegunda z Turynii. Teksty źródłowe od VI do XII wieku*. Tłumaczenia z języka łacińskiego, wstęp i objaśnienia, Włoszczowa 2015; *Beda Czcigodny, Natura wszechświata. Czas i jego rodzaje. Rachuba czasu*, tł. zbiorowe z jęz. łac., red. T. Gacia, wstępem opatrzył H. Wąsowicz, objaśnienia dała N. Turkiewicz, Lublin, 2015; *Amalariusz z Metz, Dzieła, t. I. Święte obrzędy Kościoła*. Przekład zbiorowy z języka łacińskiego, red. ks. T. Gacia, wstęp ks. J. A. Ihnatowicz, przyp. i bibl. A. Strycharczuk, Lublin 2016; *Amalariusz z Metz, Dzieła. II. Porządek antyfonarza. Inne pisma o świętych obrzędach. Reguły życia duchownych i mniszek*. Przekład zbiorowy z języka łacińskiego, red. ks. Tadeusz Gacia, przyp. i bibl. ks. J. Adamiak, N. Turkiewicz, TN KUL 2017, ss. 466; *Ziemia włoszczowska w tekstach źródłowych od XIII do XVI wieku*. Tłumaczenie z języka łacińskiego, wstęp i objaśnienia T. Gacia, Włoszczowa 2017.

Kielce²

178.

Pius Epus Servus Servorum Dei Verè
 Tratri Cajetano Ignatio de Licki
 Archiepò Leopoliens² Salm et Syciam
 Benedicem

Indefessum Personarum Regia Dignitate
 fulgentium pro Ecclesiarum in suis
 Ditionibus consistentium felici statu
 laorumque rursus Subditorum spuali
 gubernio nunquam satis commen-
 dabile Studium de Apud benigni
 satis auxilio prosequi, et fovere
 quemadmodum semper habuis glo-
 riosum Apud Deos ita Nos cum
 pastoralend Nostram sollicitudi-
 nem nil magis urgeat et excitet
 quam Ecclesiarum bonum opti-
 manque Regimen et Animarum
 salutis incrementum quoniam id-
 ipsam exoptare Regis Corda com-
 perimus in letitia et exultatione
 tant sancta ac pia vota excipi-
 entes que provide Personis ipsis
 pro expeditioni Ecclesiarum huius co-
 ordinatione in Domino videntur

